

PROSLAVA DANA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI I 164. OBLJETNICE NJEZINA OSNUTKA TE OBJAVA IMENA DOBITNIKA NAGRADE HAZU ZA 2024., GOVOR PREDSJEDNIKA HAZU AKADEMIKA VELIMIRA NEIDHARDTA

Poštovane dame i gospodo, akademkinje i akademici, dobitnici Nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, predstavnici državne i gradske vlasti te obrazovnog i crkvenog života, dragi gosti!

Danas slavimo Dan Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u spomen na 29. travnja 1861., kada su Hrvati konačno dobili svoju najvišu znanstvenu i umjetničku instituciju, svoju Akademiju. Odluku o tome prije 164 godine donio je Hrvatski sabor pod predsjedanjem hrvatskoga bana Josipa Šokčevića, a na prijedlog đakovačkoga i srijemskog biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Ta povijesna odluka provedena je u život nakon što ju je 1866. godine potvrdio hrvatski kralj Franjo Josip I.

Svečanost u povodu Dana Hrvatske akademije uobičajeno se održava u atriju Akademijine palače, gdje se na simboličan način zgusnula hrvatska povijest: pred Bašćanskom pločom sa spomenom hrvatskoga kralja Zvonimira, pred bistom Strossmayera, pred hrvatskim i europskim stijegom. No Akademijina palača, kao i još sedam Akademijinih zgrada, trenutno je u obnovi zbog posljedica potresa iz 2020., stoga ovu svečanost, kao i lani, održavamo ovdje, u privremenom sjedištu Hrvatske akademije, u njezinoj Knjižnici.

Novouređena zgrada Knjižnice otvorena je upravo na današnji dan prije 16 godina, 29. travnja 2009. Time je i Akademija, ali i šira znanstvena i kulturna javnost, dobila osuvremenjen multimedijски i knjižnični centar. Možemo reći da je to bila produktivna anticipacija, zahvaljujući kojoj, bez obzira na potres 2020., funkcije Hrvatske akademije nisu uminule. Ujedno je time pokazana prava definicija održivosti, dakle djelotvornost HAZU i u izvanrednim situacijama.

Ova dvorana ugošćuje brojne skupove, predavanja, predstavljanja knjiga, ali i svečanosti kakva je i ova današnja, kad obilježavamo obljetnicu osnutka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Nadajmo se da ćemo ove godine, o 1100. obljetnici utemeljenja Hrvatskoga Kraljevstva, dočekati *Božićni koncert HAZU* u atriju naše obnovljene palače.

U vremenu relativizacije i erozije vrijednosti i institucija dobro je podsjetiti da danas slavimo 164 godine Akademijina služenja znanosti i umjetnosti, ali i sveukupnom razvoju i boljitku Hrvatske, i to zahvaljujući prije svega društveno priznatom stvaralačkom i moralnom autoritetu njezinih članova, i nekad i danas. Kao 18. Akademijin predsjednik želim odati duboku zahvalnost generacijama članova, velikana hrvatske znanosti, umjetnosti i kulture koji su gradili našu Akademiju, a ujedno i hrvatski nacionalni identitet. Od 1861. pa sve do danas Akademija se potvrdila kao vodeća povijesna institucija u skrbi za identitet u procesu formiranja moderne i samosvojne hrvatske nacije. Akademija pridonosi razvoju hrvatske znanosti, umjetnosti i kulture, razvoju i napretku hrvatskog društva u cjelini promičući izvrsnost s diseminacijom najviših dosega hrvatske znanosti i umjetnosti u domovini i svijetu.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti svijest je i savjest hrvatske nacije, a odvojenost od svake vlasti omogućuje joj slobodnu prosudbu o svim pitanjima, bez političkog i bilo kojega drugog nepoželjnog utjecaja.

U poslanju Akademije jest promicati hrvatsko jedinstvo, bez podjela po bilo kojoj osnovi, kao preduvjet napretka u svim područjima života na hrvatskome etničkom prostoru. Za nas postoji samo jedna Hrvatska sa Zagrebom kao glavnim gradom, težištem za Hrvate diljem svijeta i simbolom hrvatske države.

Akademija danas ima 134 redovita člana, 105 dopisnih članova sa svih strana svijeta i 73 člana suradnika. Akademija ima i 212 zaposlenih, među njima 82 doktora znanosti. Svi oni djeluju u Zagrebu i u još 16 hrvatskih gradova, u 27 Akademijinih znanstvenoistraživačkih zavoda, 7 muzejsko-galerijskih jedinica, u Knjižnici i Arhivu Akademije te u Arboretumu u Trstenom.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u svojim muzejima, arhivima i knjižnicama čuva neprocjenjivo nacionalno kulturno blago, a prostori u kojima djeluje, u Zagrebu i diljem Hrvatske, pretežno su zaštićeni spomenici kulturne graditeljske baštine. Brigu o njima jednakim marom Akademija nastavlja i danas, suočena s teškim posljedicama

potresa, kako bi tu kulturnu baštinu primjereno predala budućim naraštajima hrvatskoga naroda.

Velik dio aktivnosti Akademije u proteklih pet godina odnosi se na obnovu zgrada, no taj proces nije prekinuo uobičajene djelatnosti, o čemu svjedoče prošlogodišnja održana 242 događanja, od toga 105 znanstvenih skupova, kongresa, simpozija i okruglih stolova, 43 predstavljanja knjiga i manifestacija, 38 predavanja, 13 izložbi, 17 svečanosti i dodjela nagrada, jedan koncert, devet skupština i osam komemoracija. Treba istaknuti da su velik broj tih aktivnosti ostvarile Akademijine jedinice izvan Zagreba koje nisu bile pogođene posljedicama potresa.

Izdavačka djelatnost HAZU djelatno se nastavlja te je u 2024. objavljeno 100 publikacija. Potporom Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti objavljeno je 48 publikacija, a među njima je 27 Akademijinih izdanja. Članovi HAZU izvan Akademije objavili su još 53 knjige, tako da su, zahvaljujući Akademiji i njezinim članovima, u 2024. objavljene ukupno 174 publikacije. Kumulativno, od svojeg osnutka do kraja 2024. godine, Akademija je objavila ukupno 7.001 svezak raznovrsnih publikacija.

U tom razdoblju stoljeća i pol neprekinutoga rada Akademija je svjedočila svjetskim društvenim potresima i prolazila kroz niz nametnutih državnih tvorevina i ideoloških zabluda da bi napokon dočekala Republiku Hrvatsku i trajno usvojila svoje hrvatsko ime.

No vratimo se trodesetljetnoj tradiciji započetoj 1993. i današnjem danu u kojem Hrvatska akademija slavi svoj rođendan potičući hrvatsku znanost i umjetnost dodjelom nagrade za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj.

Poštovane dobitnice i dobitnici, neka vam ova nagrada bude poticaj za daljnji rad kako za kulturu univerzalnosti znanosti i umjetnosti, tako i za slavu naše domovine Hrvatske!

Pozivam predsjednika Odbora za nagrade HAZU akademika Josipa Madića da započne svečanost dodjele Nagrade Hrvatske akademije.

Zahvaljujem.